

Cyfyngiadau coronafeirws ar y sector lletygarwch.

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Rhagfyr 2020
Petitions Committee | 15 December 2020

Cyfeirnod: RS20/14831-1

Rhif y ddeiseb: P-05-1099

Teitl y ddeiseb: Peidiwch â chau'r Sector Lletygarwch (Tafarndai, Bwytai, Caffis) heb ddangos tystiolaeth wyddonol.

Geiriad y ddeiseb: Mae sector lletygarwch Cymru wedi dangos ei fod yn gallu cydymffurfio'n effeithiol â'r rheoliadau COVID llym, gyda thafarndai, barrau, bwytai, caffis a llawer o leoliadau eraill yn dangos eu bod yn gallu cadw pellter cymdeithasol. Mae lletygarwch eisoes wedi addasu i ddefnyddio cyfarpar diogelu personol a mesurau hylendid ychwanegol, yn ogystal â system profi ac olrhain y llywodraeth.

Mae tystiolaeth gan y llywodraeth a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn dangos mai dim ond rhwng 1% a 3% o heintiadau coronafeirws newydd sy'n digwydd mewn tafarndai, barrau a bwytai. Oni bai bod Llywodraeth Cymru yn fodlon cyhoeddi tystiolaeth sy'n dangos bod y risg o drosglwyddo yn uwch mewn lleoliadau lletygarwch, yna byddai'n annheg cosbi'r diwydiant unwaith eto drwy ei gau drwy gydol mis Rhagfyr.

Mae tafarndai, a'r diwydiant lletygarwch yn gyffredinol, ymhlith y rhai y mae'r cyfnod clo wedi effeithio arnynt fwyaf. Mae mwy na thraean o fusnesau lletygarwch yn dweud mai prin yw ei hyder, neu fod ganddynt ddim hyder o gwbl, y byddant yn goroesi'r tri mis nesaf, yn ôl data a gasglwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol yn gynharach y mis hwn.

Mae'r flwyddyn hon wedi gadael y sector lletygarwch ar ymyl y dibyn, gyda llawer ohono ar gau drwy gydol 2020 yn sgil y pandemig. Mae masnach y

Nadolig yn hanfodol er mwyn i fusnesau aros ar agor, ac achub llawer rhag gorfod cau am byth oherwydd colli enillion.

Rhif y ddeiseb: P-05-1100

Teitl y ddeiseb: Caniatáu i dafarndai a bwytai yng Nghymru weini alcohol / aros ar agor ar ôl 6pm.

Geiriad y ddeiseb: Bydd y cyfyngiadau a gyhoeddwyd gan Mark Drakeford ac sy'n dod i rym am 6pm, 4 Rhagfyr, yn gwahardd y diwydiant lletygarwch rhag gwerthu alcohol, ac yn eu gorfodi i gau am 6pm. Bydd y cyfyngiadau hyn yn niweidiol i'r diwydiant lletygarwch ac mae angen ein cefnogaeth arnynt.

Nid yw lleoliadau'n gallu gweithredu i'w capasiti llawn ac, oherwydd hynny, mae busnesau'n mynd drwy gyfnod anodd iawn. Ond yr hyn sy'n gwneud pethau'n llawer gwaeth yn awr yw'r ffaith bod y Llywodraeth yn dweud nad yw lleoliadau'n cael gwerthu alcohol a bod yn rhaid iddynt gau am 6pm. Bydd hyn yn niweidiol iawn i'r diwydiant. Mae llawer o'r rhain yn fusnesau teuluol sydd, yn ystod yr wythnosau nesaf, yn dibynnu ar gyfnod prysuraf y flwyddyn, sy'n hanfodol i'w busnes a'u bywoliaeth.

1. Cefndir

Ar 30 Tachwedd 2020, cyhoeddodd Prif Weinidog Cymru, Mark Drakeford AS. fod mesurau newydd yn cael eu cyflwyno "wrth i achosion o'r coronafeirws gyflymu yng Nghymru". Ers 4 Rhagfyr nid yw tafarndai, bariâu, bwytai a chaffis wedi gallu gweini alcohol a bu'n ofynnol iddynt gau erbyn 6.00pm a dim ond darparu prydau parod ar ôl hynny.

Ar 1 Rhagfyr gwnaeth y Prif Weinidog ddatganiad yn y Cyfarfod Llawn ar gyfyngiadau mis Rhagfyr. Dywedodd fod Llywodraeth Cymru wedi cydnabod yr "ymdrech enfawr a wnaed gan y sector [lletygarwch] i gydymffurfio â'r rheoliadau" ond "bu'n rhaid cyflwyno cyfyngiadau tebyg ym mhob rhan arall o'r Deyrnas Unedig ac, yn wir, ledled y byd." Dywedodd y Prif Weinidog:

Mae swyddogion iechyd a llunwyr polisi yn rhyngwladol wedi nodi bod yfed alcohol yn cynyddu'r risg o drosgwlyddo, gan y gall ymbellhau cymdeithasol chwalu gan fod canfyddiadau pobl o risg yn newid.

Peidiwch â chau'r Sector Lletygarwch (Tafarndai, Bwytaï, Caffis) heb ddangos tystiolaeth wyddonol.

Mewn ymateb i ddatganiad y Prif Weinidog dywedodd Arweinydd yr Wrthblaid, Paul Davies AS, "ein bod mewn argyfwng iechyd cyhoeddus [...] ond rydym hefyd yng nghanol argyfwng economaidd". Mynegodd Paul Davies ei bryderon am ardaloedd yng Nghymru sydd â chyfraddau trosglwyddo isel ac ardaloedd "lle nad oes tystiolaeth bod rhyngweithio yn y maes lletygarwch yn arwain at gynnydd mewn cyfraddau trosglwyddo".

Dywedodd y Prif Weinidog fod y dystiolaeth yno a chyfeiriodd at ddau bapur a gyhoeddwyd gan Grŵp Cynghori Gwyddonol Llywodraeth y DU ar Argyfyngau (SAGE) ym mis Tachwedd sydd, meddai, yn adolygu'r mesurau sydd wedi llwyddo ar draws y Deyrnas Unedig. Cyfeirir at y papurau hyn isod.

2. Cyhoeddiadau gan grwpiau cynghori gwyddonol

Mae dau brif gorff sy'n darparu cyngor gwyddonol a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru.

Un o gyrff cynghori Llywodraeth Cymru yw'r Gell Cyngor Technegol (TAC). Mae'n darparu "cyngor gwyddonol a thechnegol i gefnogi penderfynwyr Llywodraeth Cymru yn ystod argyfyngau". Mae hyn yn cynnwys darparu diweddariadau rheolaidd gan Brif Swyddog Meddygol Cymru i uwch swyddogion Llywodraeth Cymru am wybodaeth gan SAGE. Mae'r Gell yn cyhoeddi crynodebau rheolaidd o'r cyngor y mae'n ei roi i Lywodraeth Cymru ynghyd ag ymchwil pwnc mwy penodol.

SAGE ar ran Llywodraeth y DU sy'n gyfrifol am sicrhau bod cyngor gwyddonol amserol a chydgylltiedig ar gael i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gefnogi penderfyniadau traws-lywodraethol y DU". Mae'n dibynnu ar wyddoniaeth allanol a chynghor gan grwpiau arbenigol, gan gynnwys ei is-grwpiau ei hun megis y Grŵp Gwyddonol ar Ffliw Pandemig - Modelu (SPI-M) a'r Grŵp Gwyddonol Annibynnol ar Ffliw Pandemig - Ymddygiadau (SPI-B)). Mae Cyhoeddiadau gan SAGE hefyd ar gael ar wefan Llywodraeth y DU.

2.1. Papurau SAGE y cyfeiriodd y Prif Weinidog atynt

Ar 12 Tachwedd ystyriodd SAGE bapur gan ei is-grŵp modelu (SPI-M) ar haenau yn Lloegr a mesurau eraill yn y gwledydd datganoledig. Dyma un o'r papurau SAGE y cyfeiriodd y Prif Weinidog atynt yn y Cyfarfod Llawn.

Roedd yr ail bapur y cyfeiriodd y Prif Weinidog ato yn dod gan Grŵp Gorchwyl a Gorffen Effaith Ymyriadau dyddiedig 19 Tachwedd ar [ymyriadau hydref y pedair gwlad](#). Cafodd y papur hwn ei [ddiweddarau ar 26 Tachwedd](#).

2.2. Lleoliadau lletygarwch a throsglwyddo

Mae SAGE a'r Gell Cyngor Technegol wedi cyhoeddi papurau eraill sy'n cynnwys cyfeiriadau at y sector lletygarwch a throsglwyddo COVID-19. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol, ond nid ydynt yn gyfyngedig iddynt:

- [Tabl ymyriadau nad ydynt yn rhai fferyllol \(NPIs\)](#), 21 Medi 2020 (SAGE)
- [SARS-COV-2: Llwybrau ac Amgylcheddau Trosglwyddo](#), 22 Hydref 2020 (SAGE)
- [SAGE 63 munud: Ymateb Coronafeirws \(COVID-19\)](#), 22 Hydref 2020
- [Crynodeb o'r dystiolaeth ar gostau a manteision a mesurau lliniaru posibl ar gyfer mynd i'r afael â COVID-19 yng Nghymru](#), 25 Tachwedd 2020 (y Gell Cyngor Technegol)

3. Effaith COVID-19 ar y sector lletygarwch

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) yn cynnal [Arolwg o Effaith COVID-19 ar Fusnesau](#) sy'n "cipio ymatebion busnesau ar sut yr effeithiwyd ar eu trosiant, prisiau'r gweithlu, masnach a gwydnwch busnes". Cyhoeddir yr ymatebion bob pythefnos.

Roedd y [cyhoeddiad ar 19 Tachwedd 2020](#) yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 19 Hydref a 1 Tachwedd 2020. Yn yr arolwg hwnnw dywedodd 27.8 y cant o'r diwydiant lletygarwch a gwasanaethau bwyd fod eu hyder y byddai eu busnes yn goroesi'r tri mis nesaf yn isel iawn.

Ers y cyhoeddiad gan y Prif Weinidog ar 30 Tachwedd, mae nifer o [fusnesau lletygarwch wedi dweud y byddant yn cau](#) o 4 Rhagfyr a mynegodd eu rhwystredigaeth gyda'r cyfyngiadau newydd.

Er bod [UKHospitality wedi croesawu'r pecyn cymorth economaidd](#) a gaiff ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru, disgrifiodd y cyfyngiadau fel ergyd enfawr i letygarwch yng Nghymru a theimlad bod y sector yn cario baich gweithredoedd y Llywodraeth yn annheg.

3.1. Cyfyngiadau lletygarwch yng ngwledydd eraill y DU

3.1.a. Yr Alban

Ar 2 Tachwedd 2020 cyflwynodd Llywodraeth yr Alban lefelau diogelu COVID. Mae pob ardal yn yr Alban wedi'i dyrannu i un o'r pum lefel wahanol o ddiogelwch o lefel 0 hyd at yr uchaf ar lefel 4.

Gall bwytai, bariau, tafarndai a chaffis mewn ardaloedd lefel 3 agor o dan do ac yn yr awyr agored i fwyta ac yfed diodydd nad ydynt yn alcoholig. Ni ellir gweini diodydd alcoholig, a rhaid cau'r safle erbyn 6.00pm.

Mewn ardaloedd lefel 4, mae bwytai, bariau, tafarndai a chaffis ar gau a dim ond gwasanaethau prydau parod y gallant eu darparu. Mae yna un ar ddeg o ardaloedd yn yr Alban o dan gyfyngiadau lefel 4 tan o leiaf 11 Rhagfyr 2020.

3.1.b. Gogledd Iwerddon

Rhwng 27 Tachwedd a 10 Rhagfyr 2020 mae gan Ogledd Iwerddon neges aros gartref ar waith. O ganlyniad, mae lleoliadau lletygarwch ar gau ar wahân i allu darparu prydau parod, danfon a gwasanaeth gyrru drwodd.

3.1.c. Lloegr

Ar 2 Rhagfyr 2020 disodlwyd y cyfyngiadau cenedlaethol yn Lloegr gan system haenau. Mae pob ardal yn Lloegr mewn un o dair haen.

O dan haen 2, mae tafarndai a bariau ar gau oni bai eu bod yn gweithredu fel bwyty. Dim ond gyda "phrydau sylweddol" y gellir gweini alcohol a rhaid i safleoedd roi'r gorau i gymryd archebion ar ôl 10.00pm a chau erbyn 11.00pm.

Mae'r holl leoliadau lletygarwch ar gau mewn ardaloedd haen 3 a dim ond gwasanaethau prydau parod, danfon neu yrru drwodd y gallant eu darparu. Mae pump ar hugain o ardaloedd yn Lloegr o dan haen 3.

4. Deddfwriaeth yng Nghymru

Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 4) (Cymru) 2020 ("y rheoliadau") sy'n sail i'r cyfyngiadau cenedlaethol presennol ledled Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi diwygio'r rheoliadau drwy Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws a Swyddogaethau Awdurdodau Lleol) (Diwygio)

(Cymru) 2020 i'w gwneud yn ofynnol i fariau, caffis, ffreuturau, bwytai a thafarndai fod ynghau rhwng 6.00pm a 6.00am ac atal gwerthu alcohol i'w yfed yn y lleoliadau hynny. Mae rhai eithriadau i'r cyfyngiadau ar amseroedd cau, gan gynnwys safleoedd mewn gweithleoedd, lleoliadau addysgol ac ysbytai er enghraifft.

Caiff y rheoliadau eu hadolygu gan Weinidogion Cymru erbyn dydd Iau 17 Rhagfyr, ac o leiaf unwaith bob tair wythnos ar ôl y dyddiad hwnnw.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi cwestiynau cyffredin ar y rheoliadau.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r briffiau hyn o reidrwydd yn cael eu diweddarau na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.